

Riktlinje för fullgörande av uppsiktsplikt

Dokumentnamn	Riktlinje för fullgörande av kommunstyrelsens uppsiktsplikt	Dokumenttyp	Riktlinje
Fastställd/upprättad av	Kommunstyrelsen	Datum	2022-12-05
		Diarienummer	KS2022-520
Dokumentansvarig/processägare	Kommunstyrelseförvaltningen	Version	2.0
		Senast reviderad	Giltig t o m
Dokumentinformation	Riktlinje för fullgörande av kommunstyrelsens uppsiktsplikt		
Dokumentet gäller för	Kommunstyrelsen		
Annan information	Beskriver hur kommunstyrelsen utövar uppsiktplikten		

Innehåll

1	Bakgrund	3
1.1	Kommunallagens bestämmelser	3
1.1.1	Begränsning	3
1.2	Syfte med riktlinjen	3
1.3	Uppsiktsplikten i reglementet	3
1.4	Bolagsordning och ägardirektiv	4
2	Ansvar och utövande	5
2.1	Behovsprövade aktiviteter och utgångspunkter för arbetet generellt	5
3	Ansvarsfrihet kopplad till uppsiktsplikt	7

1 Bakgrund

1.1 Kommunallagens bestämmelser

Enligt kommunallagen 6 kap §1 ska kommunstyrelsen leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över nämndernas och bolagens verksamhet. Styrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan ha inverkan på kommunens ekonomiska ställning samt hos fullmäktige göra de framställningar som behövs.

Förstärkt uppsiktsplikt gäller för kommunala aktiebolag. Det innebär att kommunstyrelsen i årliga beslut för varje bolag ska pröva om verksamheten under föregående år varit förenlig med det fastställda ändamålet och utförts inom ramen för den kommunala kompetensen. Om så inte är fallet ska förslag om nödvändiga åtgärder framläggas till fullmäktige.

De nämnder, kommunalförbund samt hel- och delägda bolag vars verksamhet inte är av obetydlig omfattning och som kommunen på grund av andelsinnehav har ett bestämmande eller väsentligt inflytande över omfattas av uppsiktsplikten.

1.1.1 Begränsning

Uppsiktsplikten begränsas till rätten att göra påpekanden, lämna råd och anvisningar samt att, på förekommen anledning, ge KF möjlighet att ingripa egenskap av högsta beslutande organ.

1.2 Syfte med riktlinjen

Kommunallagens bestämmelser är av principiell karaktär och förarbetena ger ingen närmare vägledning kring vad som ska ingå eller hur uppsiktsplikten ska bedrivas. Kommunens reglemente återger huvuddragen i lagstiftningen. Riktlinjen syftar till att tydliggöra förväntningar och underlätta planering.

1.3 Uppsiktsplikten i reglementet

Reglementet för kommunstyrelsen och nämnderna anger att kommunstyrelsens uppgift är att:

- ha uppsikt över nämndernas verksamhet samt kommunal verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, stiftelser och kommunalförbund
- ha uppsikt över verksamhet och uppdrag som bedrivs av annan juridisk person eller samverkansorganisation i vilken kommunen ingår
- kontrollera och följa upp verksamhet, när vård av kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare
- årligen fatta beslut enligt kommunallagen 6 kap §9 gällande uppsiktsplikt över kommunala bolag

1.4 Bolagsordning och ägardirektiv

För att kommunstyrelsen ska kunna utöva uppsikt och inhämta upplysningar från kommunala hel- och delägda bolag måste en sådan rättighet regleras i bolagets ägardirektiv och bolagsordning. Det ankommer på kommunstyrelsen att säkerställa att bolagen har skyldighet att inkomma med sådana uppgifter som krävs för att kommunstyrelsens ska kunna fullgöra sin uppsiktsplikt.

2 Ansvar och utövande

Uppsiktsplikten utövas genom flera regelbundna aktiviteter under verksamhetsåret. Aktiviteterna är i huvudsak knutna till kommunens planerings- och uppföljningsprocesser och de upplysningar som därigenom lämnas.

Uppsiktsplikten är hela kommunstyrelsens ansvar. Om endast delar av styrelsen, exempelvis presidium/arbetsutskott, medverkar i en aktivitet ska återrapportering ske till hela styrelsen. Uppsiktsplikten genomförs genom:

- att nämnder och bolag i enlighet med kommunens ekonomiska reglemente och bolagens ägardirektiv avlämnar verksamhets- och ekonomirapporter till kommunstyrelsen
- budget- och bokslutskonferenser
- årlig prövning av bolagens verksamhetsart gentemot fastställda ändamål och befogenheter/kommunal kompetens
- möten mellan kommunledning och bolag
- att protokoll från bolagens styrelsemöten och bolagsstämmor tillställs kommunstyrelsen för kännedom
- kommunstyrelsens samordnande processansvar för planering, uppföljning och intern kontroll
- omhändertagande av revisionsrapporter
- att nämnder vid uppvisande av negativ avvikelse mot budget ska upprätta en handlingsplan som, utöver ekonomiskt utfall, följs upp enligt det intervall kommunstyrelsen beslutar
- att besluts- och informationsärenden formaliseras på ett sådant sätt att kommunstyrelsens möjlighet att utöva uppsiktsplikten underlättas
- att förbund/gemensam nämnd avlämnar delårsrapport och årsredovisning samt revisionsberättelse och lekmannarevisorernas granskningsrapporter

2.1 Behovsprövade aktiviteter och utgångspunkter för arbetet generellt

Kommunstyrelsen kan, utöver det ovan nämnda, vid behov begära information från nämnder och bolag som en uppföljande insats eller som information knuten till specifika händelser/tillfällen. Information kan exempelvis ges muntligt till KS eller som skriftlig avrapportering direkt från berörd nämnd eller via kommunstyrelseförvaltningen.

Arbetets upplägg bör vara flexibelt för att kunna fånga aktuella frågor. En viktig utgångspunkt är att aktiviteter ska anpassas efter *väsentlighet och vad som bedöms rimligt med hänsyn till nytta* för parter och rådande omständigheter. Aktiviteterna kan därför variera över tid, både till form, omfattning och inriktning.

Uppsiktsplikten ska i första hand utövas utifrån den information som följer av planerings- och uppföljningsprocessernas olika delar. Aktiviteter ska inte användas/tillskapas som ett instrument för att överpröva eller inskränka nämnders och bolags ansvar och kontroll över verksamheterna, utan som ett sätt att synliggöra hur väl delegationen fungerar.

3 Ansvarsfrihet kopplad till uppsiktsplikt

Uppsiktsplikten är förbunden med kommunfullmäktiges bedömning av huruvida nämnder och styrelser bör beviljas ansvarsfrihet eller ej.

För bolag

Kommunstyrelsen beslutar:

- Om den verksamhet som bedrivits under året har/inte har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna

Kommunfullmäktige beslutar:

- Om åtgärder mot de brister som eventuellt framkommer genom kommunstyrelsens prövning
- Om anmärkning ska riktas mot styrelse och VD
- Uppdra till ombudet till bolagsstämman att bevilja/inte bevilja styrelsen och VD ansvarsfrihet

För förbund med direktion

Kommunfullmäktige beslutar:

- Uppdra till bolagsstämmans ombud att bevilja/inte bevilja styrelsen och VD ansvarsfrihet